

LUONNOS 2 -MÄÄRÄYS STUK S/1/2017

Säteilyturvakeskuksen määräys turvallisuuss lupaa edellyttävien säteilylähteiden turvajärjestelyistä

Säteilyturvakeskuksen päätöksen mukaisesti määrätään säteilylain (/) 29 §:n 3 momentin ja 67 §:n 3 momentin nojalla:

1 § *Soveltamisala*

Tässä määräyksessä määrätään turvallisuuss lupaa edellyttävien säteilylähteiden turvajärjestelyistä.

Sähköisesti säteilyä tuottavien laitteiden osalta määräystä sovelletaan kuitenkin vain liikuteltaviin röntgenlaitteisiin.

Kuljetusten turvajärjestelyihin sovelletaan kuitenkin vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lakia (719/1994).

2 § *Turvajärjestelyjen tasot*

Säteilyn käyttöpaikoissa ja säteilylähteiden säilytyspaikoissa on säteilylähteiden mukaisesti määräytyvä turvajärjestelyjen taso A, B tai C.

Jos käyttöpaikalla tai säilytyspaikassa on useammalle turvajärjestelyjen tasolle kuuluvia säteilylähteitä, turvajärjestelyt on toteutettava sen säteilylähteen mukaisesti, joka edellyttää korkeinta turvajärjestelyjen tasoa.

3 § *Turvajärjestelyjen taso A*

Turvajärjestelyt on toteutettava tason A mukaisesti, jos:

- 1) umpi- tai avolähteen aktiivisuus on suurempi tai yhtä suuri kuin liitteessä olevassa taulukossa esitetty aktiivisuus; tai
- 2) samassa käyttö- tai säilytyspaikassa olevilla umpi- ja avolähteillä toteutuu ehto

$$\sum_n \frac{A_n}{R_n} \geq 1,$$

missä

A_n on radionuklidia n olevan yksittäisen umpi- tai avolähteen aktiivisuus.

Avolähteen tapauksessa A_n on radionuklidia n sisältävän avolähteen suurin toiminnassa käytettävä aktiivisuus.

R_n on radionuklidin n liitteessä olevassa taulukossa esitetty aktiivisuus.

4 §

Turvajärjestelyjen taso B

Turvajärjestelyt on toteutettava tason B mukaisesti, jos:

- 1) umpi- tai avolähteen aktiivisuus on suurempi tai yhtä suuri kuin liitteessä olevassa taulukossa esitetty aktiivisuus; tai
- 2) samassa käyttö- tai säilytyspaikassa olevilla umpi- ja avolähteillä toteutuu ehto
$$\sum_n \frac{A_n}{R_n} \geq 1,$$
missä
 A_n on radionuklidia n olevan yksittäisen umpi- tai avolähteen aktiivisuus.
Avolähteen tapauksessa A_n on radionuklidia n sisältävän avolähteen suurin toiminnassa käytettävä aktiivisuus.
 R_n on radionuklidin n liitteessä olevassa taulukossa esitetty aktiivisuus;
- 3) kysymyksessä on teollisuuskuvaustoimintaan tarkoitettu verkkovirralla toimiva, liikuteltava, sähköisesti säteilyä tuottava laite.

5 §

Turvajärjestelyjen taso C

Turvajärjestelyt on toteutettava tason C mukaisesti, jos:

- 1) umpi- tai avolähteen aktiivisuus on suurempi kuin Säteilyturvakeskuksen määräyksessä tarkoitettu vapaaraja;
- 2) kysymyksessä on liikuteltava röntgenlaite.

6 §

Toimet turvajärjestelyjen tasolla C

Turvajärjestelyjen tasolla C säteilylähteet on suojattava:

- 1) vähintään yhdellä säteilylähteen käyttö- ja säilytyspaikan välittömässä läheisyydessä olevalla rakenteellisella esteellä; tai
- 2) säteilylaitteessa itsessään olevalla rakenteellisella esteellä ja käyttö- ja säilytyspaikan ulkopuolella olevalla rakenteellisella esteellä.

Rakenteellinen este voidaan korvata henkilöstön läsnäololla.

Pääsy säteilylähteiden käyttö- ja säilytyspaikkaan on rajoitettava vain niihin henkilöihin, joiden pääsyyn on säteilylähteistä tai käyttö- ja säilytyspaikasta huolehtimisesta johtuva perusteltu syy.

7 §

Toimet turvajärjestelyjen tasolla B

Turvajärjestelyjen tasolla B on toteutettava 6 §:ssä määrätyt järjestelyt ja niitä on täydennettävä tässä pykälässä määrätyllä tavalla.

Toiminnanharjoittajalla on oltava 11 §:ssä tarkoitettu suunnitelma turvajärjestelyistä.

Suunnitelmia turvajärjestelyistä, menettelytapaohjeita ja muita vastaavia tietoja on käsiteltävä ja säilytettävä siten, että ne eivät päädy muiden henkilöiden haltuun kuin niiden, jotka tehtäviensä puolesta kyseisiä asiakirjoja tarvitsevat ja joille on myönnetty niihin pääsy.

Toiminnanharjoittajan on tarkistettava vähintään kerran kuukaudessa, että sen vastuulla olevat turvajärjestelyjen tasoa B edellyttävät säteilylähteet ovat tallessa. Tarkistusten toteutus on dokumentoitava.

8 §

Rakenteelliset esteet turvajärjestelyjen tasolla B

Turvajärjestelyjen tasolla B säteilylähteet on suojattava vähintään kahdella rakenteellisella esteellä. Vähintään toisen rakenteellisista esteistä on oltava joko säteilylaitteessa itsessään tai laitteen välittömässä läheisyydessä.

Rakenteelliset esteet voidaan korvata henkilöstön läsnäololla. Jos rakenteelliset esteet korvataan henkilöstön läsnäololla, henkilöstöllä on oltava mahdollisuus viestiä lainvastaisesta toiminnasta tai sen epäilystä välittömästi.

9 §

Kulunvalvonta ja hälytysjärjestelmä turvajärjestelyjen tasolla B

Turvajärjestelyjen tasolla B käyttö- ja säilytyspaikkaan on oltava kulunvalvonta.

Pääsy säteilylähteiden käyttö- ja säilytyspaikkaan on rajoitettava henkilöihin, joille on työn laatu ja luonne huomioiden annettu riittävät ohjeet ja opastus turvajärjestelyistä ja joilla on säteilylähteistä tai käyttö- ja säilytyspaikasta huolehtimisesta johtuva perusteltu syy pääsyyn.

Käyttö- ja säilytyspaikka, jossa säteilylähde voi olla valvomattomana, on oltava etävalvotun hälytysjärjestelmän piirissä. Hälytyksen on ohjauduttava automaattisesti paikkaan, josta hälytyksen varmistaminen voidaan aloittaa välittömästi.

10 §

Kulunvalvonta ja hälytysjärjestelmä turvajärjestelyjen tasolla A

Turvajärjestelyjen tasolla A on toteutettava 7-9 §:ssä määrätyt järjestelyt ja niitä on täydennettävä tässä pykälässä määrätyllä tavalla.

Suunnitelma turvajärjestelyistä on tarkistettava säännöllisesti vähintään kolmen vuoden välein.

Kaikkia rakenteellisia esteitä ei 8 §:ssä määrätystä poiketen voida korvata henkilöstön läsnäololla.

Säteilylähteiden käyttö- ja säilytyspaikka on varustettava etävalvontakameralla tai vastaavalla menettelyllä, jolla hälytyksen syy voidaan selvittää viivytyksettä.

11 §

Suunnitelma turvajärjestelyistä

Turvajärjestelyjen tasolla A ja B laadittavaan turvajärjestelyjä koskevaan suunnitelman pitää sisältää ainakin:

- 1) toiminnanharjoittajan nimi, säteilyn käyttöä koskevan turvallisuusluvan numero ja suunnitelman laatimis- tai julkaisupäivämäärä;
- 2) turvajärjestelyjen eri osapuolten välinen vastuunjako, luettelo vastuuhenkilöistä ja heidän tehtävistään;

- 3) säteilylähteiden käyttötarkoitus, luettelo turvajärjestelyjä koskevista säteilylähteistä ja umpilähteiden radionuklidi ja aktiivisuus tai avolähteiden suurin toiminnassa käytetty aktiivisuus;
- 4) kuvaus säteilylähteiden käyttö- ja säilytyspaikan sijainnista, turvajärjestelyjen tasosta, rakenteellisista esteistä, kulunvalvonnasta ja hälytysjärjestelmistä sekä kuva, johon on merkitty ainakin:
 - a) säteilylähteiden sijainti;
 - b) rakenteelliset esteet;
 - c) kulunvalvontajärjestelmät;
 - d) hälytysjärjestelmät;
- 5) ohjeet tai viittaukset ohjeisiin, jotka koskevat:
 - a) säteilylähteiden säännöllisiä tarkistuksia;
 - b) toimintaa ja viestintää poikkeavissa tapahtumissa;
 - c) suunnitelman turvajärjestelyistä ja turvajärjestelyjen ajan tasalla pitämistä;
 - d) turvajärjestelyasiakirjojen käsittelyä ja säilyttämistä.

12 §
Voimaantulo

Tämä määräys tulee voimaan päivänä kuuta 201 ja on voimassa toistaiseksi.

Tämän määräyksen voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tätä määräystä.

Helsingissä päivänä kuuta 201

Pääjohtaja Petteri Tiippana

Johtaja Eero Kettunen

Määräyksen saatavuus, ohjaus ja neuvonta

Tämä määräys on julkaistu Säteilyturvakeskuksen määräyskokoelmassa ja se on saatavissa Säteilyturvakeskuksesta.

Käyntiosoite: Laippatie 4, 00880 Helsinki

Postiosoite: PL 14, 00881 Helsinki

Puhelin: 09-759 881

Määräyskokoelma: <http://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/555001/>

Liite

Taulukko 1. Turvajärjestelyjen tasot.

Radionuklidi	Radionuklidin n aktiivisuus R_n turvajärjestelyjen tasolla A (Bq)	Radionuklidin n aktiivisuus R_n turvajärjestelyjen tasolla B (Bq)
H-3	$2 \cdot 10^{18}$	$2 \cdot 10^{15}$
C-11	$6 \cdot 10^{13}$	$6 \cdot 10^{10}$
N-13	$6 \cdot 10^{13}$	$6 \cdot 10^{10}$
C-14	$5 \cdot 10^{16}$	$5 \cdot 10^{13}$
F-18	$6 \cdot 10^{13}$	$6 \cdot 10^{10}$
Na-22	$3 \cdot 10^{13}$	$3 \cdot 10^{10}$
P-32	$1 \cdot 10^{16}$	$1 \cdot 10^{13}$
P-33	$2 \cdot 10^{17}$	$2 \cdot 10^{14}$
S-35	$6 \cdot 10^{16}$	$6 \cdot 10^{13}$
Ca-45	$1 \cdot 10^{17}$	$1 \cdot 10^{14}$
Cr-51	$2 \cdot 10^{15}$	$2 \cdot 10^{12}$
Fe-55	$8 \cdot 10^{17}$	$8 \cdot 10^{14}$
Co-57	$7 \cdot 10^{14}$	$7 \cdot 10^{11}$
Co-60	$3 \cdot 10^{13}$	$3 \cdot 10^{10}$
Cu-64	$3 \cdot 10^{14}$	$3 \cdot 10^{11}$
Ga-67	$5 \cdot 10^{14}$	$5 \cdot 10^{11}$
Ga-68	$7 \cdot 10^{13}$	$7 \cdot 10^{10}$
Ge-68	$7 \cdot 10^{13}$	$7 \cdot 10^{10}$
Se-75	$2 \cdot 10^{14}$	$2 \cdot 10^{11}$
Br-82	$3 \cdot 10^{13}$	$3 \cdot 10^{10}$
Kr-85	$3 \cdot 10^{16}$	$3 \cdot 10^{13}$
Rb-86	$7 \cdot 10^{14}$	$7 \cdot 10^{11}$
Y-90	$5 \cdot 10^{15}$	$5 \cdot 10^{12}$
Sr-90	$1 \cdot 10^{15}$	$1 \cdot 10^{12}$
Tc-99m	$7 \cdot 10^{14}$	$7 \cdot 10^{11}$
Mo-99	$3 \cdot 10^{14}$	$3 \cdot 10^{11}$
Pd-103	$9 \cdot 10^{16}$	$9 \cdot 10^{13}$

In-111	$2 \cdot 10^{14}$	$2 \cdot 10^{11}$
I-123	$5 \cdot 10^{14}$	$5 \cdot 10^{11}$
I-124	$6 \cdot 10^{13}$	$6 \cdot 10^{10}$
I-125	$2 \cdot 10^{14}$	$2 \cdot 10^{11}$
I-131	$2 \cdot 10^{14}$	$2 \cdot 10^{11}$
Cs-134	$4 \cdot 10^{13}$	$4 \cdot 10^{10}$
Cs-137	$1 \cdot 10^{14}$	$1 \cdot 10^{11}$
Pm-147	$4 \cdot 10^{16}$	$4 \cdot 10^{13}$
Sm-153	$2 \cdot 10^{15}$	$2 \cdot 10^{12}$
Gd-153	$1 \cdot 10^{15}$	$1 \cdot 10^{12}$
Tm-170	$2 \cdot 10^{16}$	$2 \cdot 10^{13}$
Lu-177	$2 \cdot 10^{15}$	$2 \cdot 10^{12}$
Ir-192	$8 \cdot 10^{13}$	$8 \cdot 10^{10}$
Tl-201	$1 \cdot 10^{15}$	$1 \cdot 10^{12}$
Tl-204	$2 \cdot 10^{16}$	$2 \cdot 10^{13}$
Ra-223	$1 \cdot 10^{14}$	$1 \cdot 10^{11}$
Ra-226	$4 \cdot 10^{13}$	$4 \cdot 10^{10}$
Pu-238	$6 \cdot 10^{13}$	$6 \cdot 10^{10}$
Am-241	$6 \cdot 10^{13}$	$6 \cdot 10^{10}$
Cf-252	$2 \cdot 10^{13}$	$2 \cdot 10^{10}$

Muiden radionuklidien osalta Säteilyturvakeskus määrää radionuklidin n aktiivisuudelle R_n käytettävät arvot turvallisuusluvassa kansainvälisiin suosituksiin perustuen.